

Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology

วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ

<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/index>

Wat Wang Tawan Tok Nakhon Si Thammarat, Thailand

pp. 586-600

บทความวิจัย

การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรม
ทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม*
THE POTENTIAL TOURIST ATTRACTION DEVELOPMENT OF
COMPREHENSIVE TOURIST ATTRACTION OF THE BUDDHIST
CIVILIZATION OF NAKHON PATHOM PROVINCE

ธนะชัย สามล¹ อัยรวี วีระพันธ์พงศ์² จินดา อารังอาจริยกุล³ นฤมล เจริญใจ⁴Thanachai Samol¹ Airawee Wiraphanphong² Jinda Thomrongajariyakul³ Narumon Charoenjai⁴¹คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นครปฐม¹Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Nakhon Pathom, Thailand²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร²Faculty of Humanities and Social Sciences, Suansunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พระนครศรีอยุธยา³Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Phranakhon Si Ayutthaya, Thailand⁴คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม⁴Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Nakhon Pathom, Thailand¹Corresponding author E-mail: superjames_jjj@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ ทางประวัติศาสตร์ และทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม ประจำปี 2563 ด้วยการคำนวณตามสูตรของ Yamane ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และการส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* Received 8 December 2022; Revised 29 December 2022; Accepted 30 December 2022

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม มีศักยภาพครบทุกด้าน และมีผลอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเป็นด้านที่มีศักยภาพมากที่สุด และในส่วนที่น้อยที่สุดคือด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งมีผลอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาได้ค้นพบองค์ความรู้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร ที่จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาให้ครบทั้งองค์ประกอบ 7 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) สภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว 5) ความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 7) การบริหารจัดการ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวและส่งเสริมชุมชนให้มีการพัฒนาและมีความเข้มแข็งมากขึ้น ทั้งในแง่ของเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีความยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนา, ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว, อารยธรรมทางพระพุทธศาสนา, จังหวัดนครปฐม

Abstract

This research aimed to analyze the potential tourist attraction of comprehensive tourist attraction of the Buddhist civilization of Nakhon Pathom Province. This research was quantitative research. The population of this study were Thai tourists who come to travel at historical tourism, and cultural and traditional tourism in Nakhon Pathom Province. According to Yamane's formula, the sample group was Thai tourists who come to travel at historical tourism, and cultural and traditional tourism in Nakhon Pathom Province. Simple random sampling was used to collect data, for 400 people. The tools used for data collection were questionnaires. The data were analyzed using a statistical program, descriptive statistics were used to analyze the data. The results found that the potential tourist attraction of comprehensive tourist attraction of the Buddhist civilization of Nakhon Pathom Province had potential in all aspects; at a high level. The value of attraction was the aspect with the greatest potential and the facilities of attraction was the least potential aspect. There was knowledge, which was an essential factor in the development of the potential tourist attraction of comprehensive tourist attraction of the Buddhist civilization: 1) value of attraction, 2) safety, 3) facilities, 4) environment, 5) readiness of the

tourism destinations, 6) tourism activities organizing, and 7) management. In order to make tourist attractions to be ready to accommodate tourists and encourage community development, in terms of economy, culture, and sustainability.

Keywords: Development, Potential Tourist Attraction, tourist attractions of Buddhist civilization, Nakhon Pathom Province

บทนำ

การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก การท่องเที่ยวสามารถเข้าประเทศเป็นมูลค่ามหาศาลติดต่อกันมาเป็นเวลานานหลายปี รายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวนั้นมีมูลค่าเป็น อันดับต้น ๆ ของประเทศเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ ในปี 2562 มีชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ 166 ล้านคน-ครั้ง ส่วนรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในประเทศอยู่ที่ 1.08 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้น 1.18% ซึ่งจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวไทยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ และภูเก็ต และมีรายได้รวมจากการท่องเที่ยว 3.01 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.37 จากปี 2561 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังส่งผลให้ธุรกิจการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องขยายตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ อาทิ โรงแรมและที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ธุรกิจต่าง ๆ ดังกล่าวยังคงได้รับความนิยมและมีการแข่งขันสูง ก่อให้เกิดการแข่งขัน และยังเป็นกลไกที่สำคัญในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์แห่งชาติหนึ่งของการกระตุ้นเศรษฐกิจและรายได้ของประเทศ (พระครูปลัดประวิทย์ วรรณโม, 2563)

แนวโน้มการท่องเที่ยวในปัจจุบันเกิดกระแสมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าบนพื้นฐานอัตลักษณ์ความเป็นไทย วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและทำให้คนในชุมชนเชื่อมั่นในตนเอง มากยิ่งขึ้น โดยรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวคือ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) และการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เนื่องจากการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วม และจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ และยังเป็นการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ ซึ่งการส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้พัฒนาหรือได้ใช้ศักยภาพหรือ

ความสามารถด้านแนวคิดสร้างสรรค์ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างมุ่งมั่นตั้งใจในวิถีทางและประสบการณ์เรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและช่วยป้องกันความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวได้ (ชนกฤต ยอดอุดม และคณะ, 2564)

จังหวัดนครปฐมมีวิสัยทัศน์ คือ “เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมที่ปลอดภัย ได้มาตรฐานสากล การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี” โดยมีพันธกิจที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานทางการท่องเที่ยว และพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันให้อยู่ในระดับต้นของประเทศ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในจังหวัดนครปฐมได้แก่ องค์พระปฐมเจดีย์ พระราชวังสนามจันทร์ พุทธมณฑล พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อื่น ๆ เช่น กำแพงเมืองโบราณกำแพงแสน พระประโทนเจดีย์ เป็นต้น (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, 2560) ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาศักยภาพ ในด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์วัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม เพื่อรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์และความเป็นมาของเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

จากสภาพปัญหา สถานการณ์ และเหตุผลข้างต้น จึงสนใจในการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร โดยจังหวัดนครปฐมเป็นกรณีศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) แหล่งท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural And Traditional Tourism) และแหล่งท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism) ที่สามารถนำผลการศึกษาไปเปรียบเทียบกับ การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่สำคัญอื่น ๆ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยให้สอดคล้องกับความต้องการและรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น พร้อมทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมในการประเมินความพร้อมในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาเยือน จนพัฒนาไปเป็นนโยบายทั้งในระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง และในระดับประเทศที่จะสามารถวางแผนทางการสื่อสารและ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วโลกได้รับรู้อย่างกว้างขวาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษา
2. ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะวิทยาการ (Arts and Sciences Educational Attraction Standard) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction) และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction) ในจังหวัดนครปฐม อาทิ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร วัดพระงาม พระอารามหลวง วัดพระประโทนเจดีย์วรวิหาร พิพิธภัณฑ์ทวารวดี เจดีย์จุลประโทน โบราณสถานวัดพระเมรุ วัดกลางบางแก้ว เมืองเก่ากำแพงแสน พุทธมณฑล เป็นต้น โดยสัณนิษฐานนักท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม ประจำปี 2563 มีจำนวน 1,675,639 ราย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม โดยสัณนิษฐานนักท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม ประจำปี 2563 มีจำนวน 1,675,639 ราย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) คณะผู้วิจัยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ 0.05 จะทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณตามสูตรของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน (Yamane, T., 1973) หลังจากนั้นผู้คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในการเก็บข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนา จังหวัดนครปฐม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จำนวน 10 ข้อ จาก 6 ประเด็น ประกอบด้วย 1) วัดคู่ประสงค์ของการท่องเที่ยว 2) กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว 3) การวางแผนในการเดินทางมาท่องเที่ยว 4) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว 5) ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว 6) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยว ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 38 ข้อ จาก 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว 5) ความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 7) การบริหารจัดการ โดยตอนที่ 2 และ 3 เป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน 5 ระดับ (Likert, R. A., 1932)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้ 1) คณะผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการศึกษาวิจัย 2) คณะผู้วิจัยประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแนะนำตนเอง แนะนำโครงการ พร้อมทั้งส่งแบบสอบถาม ชี้แจงรายละเอียดตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รวมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างคณะผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน 3) นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และให้คะแนนตามค่าน้ำหนักตามที่กำหนดไว้ บันทึกลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป และ 4) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มาอธิบายตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) คณะผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการศึกษาวิจัย 2) คณะผู้วิจัยประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแนะนำตนเอง แนะนำโครงการ พร้อมทั้งส่งแบบสอบถาม ชี้แจงรายละเอียดตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รวมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างคณะผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน 3) นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และให้คะแนนตามค่าน้ำหนักตามที่กำหนดไว้ บันทึกลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป และ 4) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มาอธิบายตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบของค่าเฉลี่ย (Mean) และการหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดจำนวน 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว 5) ความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 7) การบริหารจัดการ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม มี 7 ด้าน โดยปรากฏผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยจากวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม

ข้อที่	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	n = 400			ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	
1	ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	4.38	0.05	มาก	1
2	ด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว	4.26	0.03	มาก	2
3	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.08	0.07	มาก	7
4	ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว	4.17	0.02	มาก	3
5	ด้านความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว	4.09	0.05	มาก	6
6	ด้านการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	4.15	0.02	มาก	4
7	ด้านการบริหารจัดการ	4.11	0.04	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.16	0.06	มาก	

จากตาราง พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีผลการศึกษาแบ่งเป็นรายด้านดังนี้

1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนา มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนา มีความเป็นดั้งเดิม สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต แหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนา มีความเป็นเอกลักษณ์ และทรงคุณค่า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนา มีชื่อเสียงและการยอมรับ

2. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสะดวก เช่น ถนนป้ายบอกทาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ทางเดินเพื่อชมแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีความเหมาะสม การทางเดินไปแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสะดวก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การทางเดินขึ้นไปแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีความปลอดภัย

3. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีจุดบริการนักท่องเที่ยวที่เพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีการจัดตั้งจุดตรวจของเจ้าหน้าที่บริเวณเส้นทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีการกำหนดพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรม

ทางพระพุทธศาสนามีการจัดเตรียมบุคลากรและอุปกรณ์เพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การพักค้างแรมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีความปลอดภัย

4. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนา มีความสวยงาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนายังคงมีความอุดมสมบูรณ์ บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีการจัดบรรยากาศที่ดี มีการพัฒนาหรือปรับปรุงบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง และเหมาะสม บริเวณแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีการดูแลรักษาความสะอาดอากาศภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาบริสุทธิ์ สดชื่น ปราศจากมลภาวะ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การตกแต่งอาคารสร้างใหม่มีความกลมกลืนไปกับอารยธรรมทางพระพุทธศาสนา

5. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ สถานที่จอดรถบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีเพียงพอต่อการให้บริการของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีห้องน้ำให้บริการเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ซึ่งเท่ากับแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีการจัดเตรียมถังขยะหรือจุดทิ้งขยะไว้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีเจ้าหน้าที่ตรวจตราและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนแก่นักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีความพร้อมของสาธารณูปโภคในการให้บริการนักท่องเที่ยว (น้ำ ไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีการจัดการเตรียมความพร้อมในการปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยว

6. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาทำให้เกิดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาทำให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ใหม่ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาทำ

ให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาทำให้เกิดการรักศาสนาและวัฒนธรรม

7. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีเจ้าหน้าที่ตรวจตราและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีห้องน้ำสำหรับบริการนักท่องเที่ยวมีความสะอาด แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาจัดเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว มีการแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนามีการจัดบริเวณสำหรับนักท่องเที่ยวนั่งพักผ่อนหรือรับประทานอาหารอย่างเหมาะสม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการจัดทำเอกสาร/ป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม มีศักยภาพครบทุกด้าน และมีผลอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน ซึ่งมียรายละเอียดดังนี้

1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว โดยในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีความเป็นดั้งเดิม สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต มีความเป็นเอกลักษณ์และทรงคุณค่า ซึ่งมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ญาณกร ไทประยูร และคณะ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยและเปรียบเทียบกลยุทธ์การท่องเที่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของเมืองท่องเที่ยวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย โดยได้อธิบายถึงกลยุทธ์ทางการท่องเที่ยวของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่พบว่า กลยุทธ์ของ สปป.ลาว เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและพื้นถิ่น ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเป็นการจัดการท่องเที่ยวภายใต้วัฒนธรรมทางศาสนา ประเพณี วิถีชีวิตและธรรมชาติ ซึ่งเป็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเอาไว้ได้อย่างสมบูรณ์ (ญาณกร ไทประยูร และคณะ, 2563)

2. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว โดยในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม มีการจัดการด้าน

การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวก เช่น ถนน ป้ายบอกทาง การจัดทางเดินเพื่อชมแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสม รวมไปถึงทางเดินขึ้นไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย สอดคล้องกับ พัชรินทร์ จังประเวศน์ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาตลาดคลองสวนร้อยปี อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า คนในชุมชนคลองสวนมีความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ มีการจัดระบบจราจร โดยมีป้ายบอกทางที่ชัดเจนและติดตั้งป้ายบอกทางเพิ่มเติม มีที่นั่งพักผ่อนให้กับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ มีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพและมีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (พัชรินทร์ จังประเวศน์, 2560)

3. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมและความสะดวก โดยในแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม โดยการจัดให้มีจุดบริการนักท่องเที่ยวที่เพียงพอในการให้บริการ การจัดตั้งจุดตรวจของเจ้าหน้าที่บริเวณเส้นทางท่องเที่ยว การกำหนดพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว การจัดเตรียมบุคลากรและอุปกรณ์เพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยว และการพักค้างแรมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความปลอดภัย สอดคล้องกับ ญาณกร ไท้ประยูร และคณะ ซึ่งได้อธิบายถึงกลยุทธ์การท่องเที่ยวของ สปป.ลาว กับการเน้นความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เป็นการริเริ่มการพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการเพิ่มความรู้และทักษะของข้าราชการ และการปรับปรุงขีดความสามารถขององค์การที่จำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพื่อการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว (ญาณกร ไท้ประยูร และคณะ, 2563)

4. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว โดยในแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม โดยในด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามและยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ ในบริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีการจัดบรรยากาศที่ดี ทางแหล่งท่องเที่ยวได้มีการพัฒนาหรือปรับปรุงบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม มีการดูแลรักษาความสะอาด มีอากาศภายในแหล่งท่องเที่ยวที่บริสุทธิ์ สดชื่น ปราศจากมลภาวะ และการตกแต่งอาคารสร้างใหม่ที่มีความกลมกลืนไปกับอารยธรรมทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างความน่าหลงใหลในจุดหมายปลายทาง (Destination Fascination Scale) ที่นิยมนำมาใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ซึ่งให้ความสำคัญกับทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการแข่งขันในแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์กระตุ้นการกลับมาเยือนอีกครั้ง (Kaplan, S., 1995)

5. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยในแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม ได้มีการจัดการให้มีสถานที่จอดรถบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่เพียงพอต่อการให้บริการของนักท่องเที่ยว การมีห้องน้ำไว้บริการเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ รวมไปถึงการจัดเตรียมถังขยะหรือจุดทิ้งขยะไว้เพียงพอ การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว การมีเจ้าหน้าที่ตรวจตราและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนแก่นักท่องเที่ยว การเตรียมความพร้อมของสาธารณูปโภคในการให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น น้ำ ไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต และการจัดการเตรียมความพร้อมในการปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ นุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์ ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร โดยจากผลการวิจัยจากการตรวจสอบบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร พบว่า ศักยภาพด้านความพร้อมที่มีความจำเป็นคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่พิกบริเวณแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ควรต้องเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงด้านระบบสาธารณูปโภคของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ที่มีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน (นุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์, 2562)

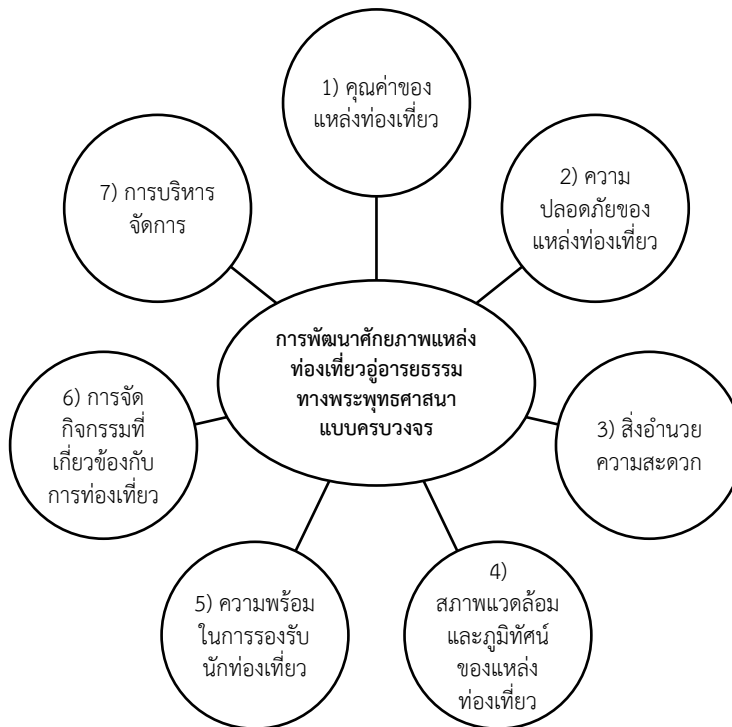
6. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยในแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม ได้มีกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ใหม่ สร้างให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และการทำให้เกิดการรักศาสนาและวัฒนธรรม สอดคล้องกับ ธนกฤต ยอดอุดม และคณะ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวของในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้สนับสนุนแนวคิดการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการนำจุดแข็งจากทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้พัฒนาหรือได้ใช้ศักยภาพหรือความสามารถด้านแนวคิดสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งการมีส่วนร่วมดังกล่าวสามารถป้องกันความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและยังเป็นส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดการรักในศาสนาและวัฒนธรรม (ธนกฤต ยอดอุดม และคณะ, 2564)

7. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ โดยในแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม โดยจัดการให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจตราและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนแก่นักท่องเที่ยว การจัดการให้มีห้องน้ำที่สำหรับบริการนักท่องเที่ยว มีความสะอาด การจัดเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว มีการแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด มีการจัดบริเวณสำหรับนักท่องเที่ยวนั่งพักผ่อนหรือรับประทานอาหารอย่างเหมาะสม และมีการจัดทำเอกสาร/ป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนา

สอดคล้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างหรือสิ่งปลูกสร้างที่สร้างขึ้นเพื่อรองรับกิจกรรมของนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมและมีการบริหารจัดการพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (Collier, A. & Harraway, S., 1997)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยคือปัจจัยสำคัญซึ่งถือเป็นความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และยังเป็นปัจจัยที่สะท้อนให้เห็นถึงความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละสถานที่ว่ามีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใดด้วย โดยการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาให้ครบทั้งองค์ประกอบ 7 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว 5) ความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 7) การบริหารจัดการ ซึ่งการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จะส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพ การจ้างงานและเพิ่มรายได้แก่คนในชุมชนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้คนในผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับรู้ถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว พร้อมกับการส่งเสริมให้เกิดคุณค่าทางประเพณีวัฒนธรรมที่ดำรงมาอย่างยั่งยืน ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นตามมา ตลอดจนวางมาตรการป้องกันผลกระทบต่อแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจรทั้ง 7 ด้าน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จังหวัดนครปฐม มีศักยภาพครบทุกด้าน และมีผลอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว 5) ความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 7) การบริหารจัดการ ซึ่งการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนถึงพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวไปพร้อมกับการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีองค์ประกอบหลายด้านอยู่ภายในสถานที่แหล่งเดียว เช่น การเป็นสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งมีประวัติ ความเป็นมา และมีคุณค่าที่เชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนา รวมไปถึงเป็นสถานที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่จะต้องมีการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม พร้อมกับความจำเป็นในการพัฒนาเพื่อรักษาไว้ซึ่งการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะให้ความสนใจในการกลับมาเยือนซ้ำอีกครั้ง ซึ่งการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจรจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาให้ครบทั้งองค์ประกอบ 7 ด้าน เพื่อให้แหล่ง

ท่องเที่ยวมีศักยภาพความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวซึ่งจะทำให้เกิดความพึงพอใจและทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งผู้ที่เคยมาเที่ยวและผู้ที่ยังไม่เคยมาเที่ยว ณ แหล่งท่องเที่ยวนั้นมาก่อน ซึ่งการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่อารยธรรมทางพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร จะยังช่วยส่งเสริมชุมชนและพื้นที่โดยรอบให้มีการพัฒนาและมีความเข้มแข็งมากขึ้น ทั้งในแง่ของเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). สรุปรายได้และค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2562. เรียกใช้เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2563 จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=615
- ญาณกร ไร่ประยูร และคณะ. (2563). การวิเคราะห์ปัจจัยและเปรียบเทียบกลยุทธ์การท่องเที่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของเมืองท่องเที่ยวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(11), 90-108.
- ธนกฤต ยอดอุดม และคณะ. (2564). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพรหมคีรี อำเภอนบพิตำ และอำเภอลิขิต จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(3), 209-220.
- นุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์. (2562). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 14(1), 28-41.
- พระครูปลัดประวิทย์ วรธมโม. (2563). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดไร่ขิงจังหวัดนครปฐม. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(6), 389-404.
- พัชรินทร์ จังประเวศน์. (2560). ความต้องการของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตลาดคลองสวนร้อยปี อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 12(1), 36-49.
- สำนักงานจังหวัดนครปฐม. (2560). บรรยายสรุปจังหวัดนครปฐม 2560. เรียกใช้เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2563 จาก http://www.nakhonpathom.go.th/files/com_news_describe/2017-11_d47c24414a18dec.pdf
- Collier, A. & Harraway, S. (1997). Tourism Industry Principles of Tourism. Auckland: Longman Paul Ltd.

- Kaplan, S. (1995). The restorative benefits of nature: Toward an integrative framework. *Journal of environmental psychology*, 15(3), 169-182.
- Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitude. *Archives Psychological*, 3(1), 42-48.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an Introductory Analysis*. (3rd Edition). New York: Harper & Row Ltd.